

Dossier IV

Seminari

d'Història

de la Pau:

Memòria i història de la pau: un debat indefugible

Presentació

Xavier Garí de Barbarà
Universitat Internacional de Catalunya

L'Associació i Grup de Recerca en Memòria Històrica i Reconciliació té els objectius d'investigar, amb rigor i sensibilitat, una història que miri el passat de totes les víctimes, que cerqui en el present les causes de les guerres i els camins de la pau, i finalment que porti a un futur de veritable superació dels conflictes en la reconciliació. Internament està dividit en tres àrees de treball, cadascuna de les quals centrada en un camp que comparteix interessos amb els altres: memòria històrica, història de la pau i del perdó i reconciliació. Cada any el seminari web depèn d'una de les àrees, i enguany ha estat l'àrea d'història de la pau.

La intenció principal d'aquesta àrea, i del seminari web que s'ha organitzat, és en primer lloc recuperar la història de la pau que està escandalosament bandejada. En segon lloc, compensar l'excés de presència de la història de les guerres i violències, que només ajuda a justificar més injustícies. I, en tercer lloc, lligar la història de la pau amb un futur de reconciliació.

La memòria és imprescindible per saber qui som i qui volem ser, però sobretot què hem fet en el passat i què volem fer del futur. Veure la història de la humanitat com una successió de violències, guerres, tiranies i matances és una mirada esbiaixada que, probablement, condiciona un futur amb més guerres i violències. No s'han de negar, però sí que s'han de ressaltar les innumbrables històries de pau que han solcat tots els segles de la humanitat, i que han fet que vivim —malgrat tot— en millors condicions que fa dècades i segles. Si volem garantir que el futur tingui més pau que guerra, hem de contribuir decididament a una història de la pau que sigui també un futur de reconciliació.

El IV Seminari Web consta de dues parts: la història de la pau i el futur de reconciliació. En cada part hi ha una ponència central i dues conferències posteriors, seguides d'un debat. En la primera part, el Dr. Mario López (Univer-

sitat de Granada) fa una extraordinària síntesi de la història de la pau a partir d'una reflexió conceptual. Analitza els orígens, la teoria i l'acció contemporània en aquesta matèria. En segon lloc, el Dr. Enric Prat (Universitat Pompeu Fabra) i el Dr. Jesús Castañar (IES Cáceres) presenten dues conferències sobre la desobediència civil en democràcia i, respectivament, sobre experiències no violentes en conflictes armats. Posteriorment, un debat obert moderat pel Dr. Xavier Garí (Universitat Internacional de Catalunya i cap de l'Àrea d'Història de la Pau de l'Associació i Grup de Recerca en Memòria Històrica i Reconciliació) permet un intercanvi interessant entre els tres ponents d'aquesta primera part, tot aprofundint-hi de manera especial.

La segona part té la mateixa estructura i l'enceta una ponència del Dr. Everett Worthington (Virginia Commonwealth University) sobre el perdó, la reconciliació i l'esperança en la curació del trauma. A continuació, dues conferències de la Dra. Paula Satne (Universitat de Wolverhampton) sobre el pacifisme de Soran Reader, i del Dr. Andrei Gómez (Universitat de Winchester), en relació amb els deu anys de construcció de la pau a Colòmbia i amb les FARC. Finalment, un debat obert moderat pel Dr. Juanma J. Robles (Universitat de Leeds i cap de l'Àrea de Perdó i Reconciliació de l'Associació i Grup de Recerca en Memòria Històrica i Reconciliació), clouen aquesta segona part i, per tant, el seminari web.

En conclusió, hem de considerar tres idees. En primer lloc, un seminari web d'Història de la Pau és cabdal que pugui contenir visions de futur en relació amb la reconciliació. Un món en pau és aquell que ha sabut reconciliar-se vers l'esdevenidor curant les ferides de les violències del passat. Així entenem a l'Associació i Grup de Recerca en Memòria Històrica i Reconciliació la nostra tasca històrica i el nostre deure per la pau. En segon lloc, la història de la pau està tan plena o més d'experiències, pensament, lluites i afanys de molts pobles i moltes persones particulars, com podria estar-ho la fosca història de les violències i les guerres; per tant, no podem amagar ni l'una ni l'altra, però garantir la concòrdia del present i del futur és considerar seriosament recuperar la història de la pau dels nostres avantpassats.

Finalment, en tercer lloc, la memòria històrica ja no pot ser més una oportunitat per reviuir (és a dir, tornar a l'actualitat) els embats de la violència passada, les víctimes que continuen essent víctimes, i els botxins que continuen exercint violències del passat. La memòria històrica tampoc és oblit, ni molt menys. Hauria de ser, en definitiva, la cicatriu que portem sobre la pell: recordem el mal que vam patir quan se'ns va fer la ferida, i potser el dolor que va costar refer-se d'aquell mal, però avui la cicatriu que no oblida res sinó que

més aviat recorda, ja no fa mal, ja no hi ha dol, ja no fereix. Les cicatrius són ferides refetes que recorden però no fereixen i, en canvi, conviden a superar les causes que van ocasionar les ferides. Això mateix ha de ser la memòria històrica, i per això a l'Associació i Grup de Recerca que impulsa aquest seminari web defensem amb decisió aquest argument. La memòria ha de menar cap a la reconciliació, sempre. I aquest és el sentit del seminari web del 4 d'abril de 2022: "Memòria i història de la pau: un debat indefugible".

Tot i que la normativa ortogràfica catalana indica que el concepte "noviolència" s'ha d'escriure amb guionet, cal destacar que entre els especialistes s'ha adoptat ja de fa temps un concepte integral i globalitzador que s'escriu unificat ("noviolència") perquè mira de copsar tot el significat del terme sànscrit "Satyagraha i Ahimsa", que es refereixen al què a Occident s'ha vingut a definir com a "noviolència". Malgrat que el mot segueix semblant insuficient davant la riquesa oriental del mateix concepte, el què el món anglosaxó i el món romànic han assumit és que al menys la paraula unificada "noviolència/noviolencia/nonviolence/nonviolenza" és la traducció més correcta. L'ús del terme amb guionet (que és el normatiu) o bé directament separat (no violència) mostren una versió només contrària a la violència o d'oposició a l'ús de la violència, que és del tot infidel al concepte oriental tan ric que combina les paraules sànscrites citades.